

Seurattu SDK 128/2021 saakka.

17.12.1999/40 v. 2000

Eduskunnan työjärjestys

Katso tekijänoikeudellinen huomautus [käyttöehdoissa](#).

Eduskunta on Suomen perustuslain voimaantulojärjestelyistä 11 päivänä kesäkuuta 1999 annetun lain ([732/1999](#)) [7 §:n](#) nojalla, noudattaen valtiopäiväjärjestyksessä lakiehdotuksen käsittelystä säädettyä järjestystä, hyväksynyt itselleen seuraavan työjärjestyksen:

1 luku

Valtiopäivät

1 §

Valtiopäiville kokoontuminen

Eduskunta kokoontuu valtiopäiville vuosittain helmikuun ensimmäisenä päivänä kello 12, jollei eduskunta ole päättänyt muuta kokoontumisaikaa. Valtiopäivien avajaiset pidetään kolmen päivän kuluessa eduskunnan kokoontumisesta.

Eduskunta kokoontuu eduskuntatalossa. Puhemies voi välttämättömistä syistä päättää muusta kokoontumispaikasta.

Eduskunnan etätyöstä poikkeuksellisissa oloissa säädetään 8 a luvussa. ([15.10.2020/708](#))

P:llä [708/2020](#) lisätty 3 momentti on väliaikaisesti voimassa 1.11.2020–30.9.2021.

2 §

Valtakirjojen tarkastaminen

Ennen vaalikauden ensimmäistä täysistuntoa valtioneuvoston oikeuskansleri tarkastaa edustajien valtakirjat. Hyväksytyt valtakirjan esittäneistä edustajista laaditaan luettelo. Vaalikauden ensimmäinen täysistunto alkaa tämän luettelon mukaan toimitettavalla nimenhuudolla.

Oikeuskansleri tarkastaa myös myöhemmin esitetyt valtakirjat. Ennen kuin edustaja ryhtyy hoitamaan edustajantointaan, hänen on esitettävä tarkastettu valtakirjansa puhemiehelle, joka ilmoittaa tästä täysistunnossa.

3 §

Valtiopäivien keskeyttäminen

Eduskunta voi puhemiesneuvoston ehdotuksesta päättää valtiopäivien keskeyttämisestä ja siitä, milloin eduskunta kokoontuu jatkamaan työtään. Valtiopäivien ollessa keskeytettyinä voidaan suorittaa vain sellaisia valtiopäivätoimia, joista niin on erikseen säädetty.

Puhemies voi kutsua eduskunnan jatkamaan keskeytettyjä valtiopäiviä.

2 luku

Eduskunnan valitsevat toimielimet

4 §

Puhemiehen ja varapuhemiesten valinta

Valtiopäivien ensimmäisessä täysistunnossa toimitetaan iältään vanhimman eduskunnan jäsenen johtaessa puhetta puhemiehen ja varapuhemiesten vaalit. Ennen toimeensa ryhtymistä puhemies ja varapuhemiehet antavat eduskunnalle seuraavan juhlallisen vakuutuksen:

"Minä N.N. vakuutan, että minä puhemiehenä voimieni mukaan puolustan Suomen kansan ja eduskunnan oikeutta valtiosäännön mukaan."

Vaalikauden viimeisillä valtiopäivillä valittujen puhemiehen ja varapuhemiesten toimikausi kestää, kunnes uudet eduskuntavaalit on toimitettu.

Jos puhemies tai varapuhemies valtiopäivien aikana kuolee tai eroaa toimestaan, valitaan viipymättä uusi puhemies tai varapuhemies. Jos puhemies tai varapuhemies on estynyt hoitamasta tehtäviään, voidaan puhemiesneuvoston ehdotuksesta päättää valita tilapäinen puhemies tai varapuhemies.

5 §

Puhemies ja puhemiestö

Puhemies johtaa eduskunnan toimintaa yhdessä puhemiesneuvoston kanssa siten kuin perustuslaissa ja tässä työjärjestyksessä säädetään. Puhemies ja varapuhemiehet muodostavat puhemiestön.

Jos puhemies ja varapuhemiehet ovat estyneet hoitamasta puhemiehen tehtävää, puhetta johtaa täysistunnossa puhemiesneuvoston iältään vanhin saapuvilla oleva jäsen. Tällöin istunnossa käsitellään ilmoitusasioita ja ilmoitetaan seuraavan täysistunnon ajasta, mutta ei tehdä päätöksiä muissa asioissa, ellei erityisen pakottavista syistä muuta johdu.

6 §

Puhemiesneuvoston tehtävät

Puhemiesneuvoston tehtävänä on:

- 1) tehdä ehdotuksia ja antaa ohjeita eduskuntatyön järjestelystä;
- 2) tehdä ehdotus siitä, mihin valiokuntaan asia lähetetään valmistelevasti käsiteltäväksi ja minkä valiokunnan tulee antaa asiasta lausuntonsa;

3 kohta on kumottu P:llä [17.12.2012/895](#).

- 4) ehdottaa, mihin täysistuntoon asia pannaan pöydälle;

5) hyväksyä täysistuntosuunnitelmat;

6) tehdä ehdotus täysistunnolle edustajanpalkkion tai sen osan menettämisestä edustajanpalkkiosta annetun lain ([328/1947](#)) nojalla sekä perustuslakivaliokunnan kannanoton hankkimisesta perustuslain 28 §:n 3 momentin nojalla;

7) tehdä aloitteita eduskunnan virkamiehiä koskevan lain, eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan vaalisäännön säätämisestä;

8) tehdä ehdotuksia eduskunnan sisäistä hallintoa koskevien ohjesääntöjen säätämisestä, jollei näiden ehdotusten tekemistä ole säädetty kansliatoimikunnan tehtäväksi;

9) tehdä ehdotuksia eduskunnan valitsemien toimielinten johtosäännöiksi;

10) antaa yleisohjeita valiokuntien toimialoista ja valiokuntatyöstä;

11) päättää tarvittaessa muusta kuin 10 §:ssä tarkoitettua edustajien osallistumisesta kansainväliseen yhteistyöhön ja antaa siitä yleisohjeita;

11 a) antaa ohjeita edustajan sidonnaisuuksien ilmoittamisesta ja muista vastaavista edustajan asemaan liittyvistä käytänteistä; ([21.1.2015/63](#))

12) tehdä ehdotuksia eduskuntaryhmien keskinäisestä istumajärjestyksestä täysistuntosalissa;

13) tehdä ehdotuksia tilapäisen valiokunnan asettamisesta sekä siitä, kuinka monta jäsentä ja varajäsentä tällaiseen valiokuntaan valitaan;

14) tehdä päätöksiä ja ehdotuksia muista asioista, joista niin erikseen säädetään; sekä

15) toimia neuvoo-antavana elimenä puhemiehen päätösvaltaan kuuluvissa asioissa.

Äänen mennessä tasan puhemiesneuvostossa ratkaisee puhemiehen ääni.

Jollei puhemiesneuvoston toimialaan kuuluvaa asiaa sen kiireellisyyden vuoksi ole mahdollista esitellä puhemiesneuvostolle, puhemies ratkaisee asian väliaikaisesti puhemiesneuvoston esittelijänä toimivan virkamiehen esittelystä. Väliaikainen päätös esitellään puhemiesneuvoston hyväksyttäväksi niin pian kuin mahdollista. ([13.2.2003/118](#))

7 §

Valiokunnat

Eduskunnan pysyviä valiokuntia ovat suuri valiokunta sekä erikoisvaliokuntina perustuslakivaliokunta, ulkoasiainvaliokunta, valtiovarainvaliokunta, tarkastusvaliokunta, hallintovaliokunta, lakivaliokunta, liikenne- ja viestintävaliokunta, maa- ja metsätalousvaliokunta, puolustusvaliokunta, sivistysvaliokunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta, talousvaliokunta, tiedusteluvalvontavalioikunta, tulevaisuusvaliokunta, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ja ympäristövaliokunta. ([20.12.2018/123 v. 2019](#))

Eduskunta voi asettaa tilapäisen valiokunnan. Tilapäisen valiokunnan toimikausi jatkuu siihen asti, kun valiokunta on saanut tehtävänsä suoritetuksi.

Suuri valiokunta hyväksyy itselleen työjärjestyksen.

8 §

Valiokuntien jäsenmäärä

Suuressa valiokunnassa on 25 jäsentä ja 13 varajäsentä. Pysyvissä erikoisvaliokunnissa on 17 jäsentä ja 9 varajäsentä. Valtiovarainvaliokunnassa on kuitenkin 21 jäsentä ja 19 varajäsentä, tarkastusvaliokunnassa 11 jäsentä ja 6 varajäsentä sekä tiedusteluvalvontavalioikunnassa 11 jäsentä ja 2 varajäsentä. ([20.12.2018/123 v. 2019](#))

Eduskunta päättää, kuinka monta jäsentä ja varajäsentä kuuluu tilapäiseen valiokuntaan.

Eduskunta voi tarvittaessa valiokunnan esityksestä päättää lisätä suuren valiokunnan varajäsenten taikka muun valiokunnan jäsenten tai varajäsenten määrää.

9 §

Vapautus valiokunnan jäsenyydestä

Edustajalla, joka on jo valittu kahden valiokunnan jäseneksi, on oikeus kieltäytyä useamman valiokunnan jäsenyydestä.

Eduskunta voi hyväksyttävästä syystä vapauttaa edustajan valiokunnan jäsenyydestä hänen omasta pyynnöstään.

10 §

Eduskunnan edustajat kansainvälisissä toimielimissä

Eduskunta valitsee keskuudestaan:

1) jokaisilla valtiopäivillä Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskuntaan 18 jäsentä ja yhtä monta varajäsentä;

2) vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä Euroopan neuvoston Suomen valtuuskuntaan viisi edustajaa ja yhtä monta varaedustajaa; sekä ([8.12.2006/1190](#))

3) vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaariseen yleiskokoukseen kuusi edustajaa ja yhtä monta varaedustajaa, jotka muodostavat parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan.

Jos eduskunta kansainvälisen sopimuksen mukaan osallistuu muun toimielimen toimintaan, eduskunta päättää eduskunnan edustajien valitsemisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen eduskunnan edustajien tulee vuosittain antaa eduskunnalle kertomus toiminnastaan. Puhemiesneuvosto voi antaa yleisohjeita 2 momentissa tarkoitettujen edustajien yhteydenpidosta eduskuntaan ja sen toimielimiin. ([3.12.2009/1023](#))

11 §

Eduskunnan oikeusasiamies

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen tehtävän avoimena olemisesta ilmoitetaan puhemiesneuvoston päättämällä tavalla. Vaalit toimitetaan sen jälkeen, kun perustuslakivaliokunta on arvioinut tehtävään ilmoittautuneita. Vaalissa ei sallita keskustelua.

Eduskunnan oikeusasiamies antaa eduskunnalle vuosittain perustuslain 109 §:ssä tarkoitettua kertomuksen sekä tarvittaessa erilliskertomuksia.

12 § ([9.5.2007/609](#))

12 § on kumottu P:llä [9.5.2007/609](#).

13 § (24.3.2020/150)

Pankkivaltuudet ja Suomen Pankin tilintarkastajat

Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä yhdeksän pankkivaltuutettua valvomaan Suomen Pankin toimintaa. Pankkivaltuudet antavat eduskunnalle vuosittain kertomuksen ja tarvittaessa erilliskertomuksia. Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä Suomen Pankille tilintarkastajat siten kuin siitä erikseen säädetään. Tilintarkastajat toimivat samalla eduskunnan vastattavana olevien rahastojen tilintarkastajina.

14 §

Eduskunnan tilintarkastajat

Eduskunta valitsee keskuudestaan kolme tilintarkastajaa ja heille kullekin henkilökohtaisen varajäsenen. Eduskunnan valitsemat tilintarkastajat valitsevat neljännen tilintarkastajan ja hänen varajäsenensä siten kuin eduskunnan tilisäännössä tarkemmin säädetään.

Eduskunnan tilintarkastajien tehtävänä on tarkastaa eduskunnan tilit ja hallinto. Tilintarkastajat antavat vuosittain eduskunnalle tilintarkastuskertomuksen.

15 §

Eduskunnan kirjaston hallitus

Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä eduskunnan kirjaston hallituksen siten kuin siitä erikseen säädetään.

Kirjaston hallitus antaa eduskunnalle vuosittain kertomuksen.

16 §

Vaalit

Eduskunta toimittaa vaalit siten kuin eduskunnan vaalisäännössä tarkemmin säädetään. Henkilövaali toimitetaan kuten puhemiehen vaali, jollei toisin säädetä. Vaaleissa ei sallita keskustelua.

Eduskunta valitsee pääsihteerin sen jälkeen, kun virka on ollut haettavana ja kansliatoimikunta on antanut hakijoista lausunnon. Jos virkaan on useampia hakijoita, toimitetaan eduskunnan pääsihteerin vaali.

Eduskunta valitsee valtioneuvoston tarkastusviraston pääjohtajan sen jälkeen, kun virka on ollut haettavana ja tarkastusvaliokunta on arvioinut hakijoita. Jos virkaan on useampia hakijoita, toimitetaan valtioneuvoston tarkastusviraston pääjohtajan vaali. (9.5.2007/609)

17 § (20.12.2018/123 v. 2019)

Valiokuntien asettaminen

Eduskunta asettaa pysyvät valiokunnat viipymättä kokoonnuttuaan vaalikauden ensimmäisille valtiopäiville. Valiokunta voidaan asettaa puhemiesneuvoston ehdotuksesta uudelleen valtioneuvoston tultua eduskuntavaalien jälkeen nimitetyksi.

Tiedusteluvalvontavalioikunta asetetaan kuitenkin vasta sen jälkeen, kun valtioneuvosto on eduskuntavaalien jälkeen tullut nimitetyksi, jollei eduskunta puhemiesneuvoston ehdotuksesta toisin päättä.

17 a § (20.12.2018/123 v. 2019)

Tiedusteluvalvontavalioikunnan jäsenestä hankittava selvitys

Ennen tiedusteluvalvontavalioikunnan asettamista tiedusteluvalvontavalioikunnan jäseneksi tai varajäseneksi aiottu kansanedustaja pyytää tietosuojavaltuutettua tarkastamaan, sisältyykö suojelupoliisin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain (616/2019) 48 §:n 1 momentin perusteella tallettamiin henkilötietoihin tietoja asianomaisesta kansanedustajasta. (16.12.2019/1547)

Tietosuojavaltuutettu saattaa pyynnön tehneen kansanedustajan, hänen edustamansa eduskuntaryhmän puheenjohtajan ja eduskunnan pääsihteerin tietoon havaintonsa tietojärjestelmän sisältämien kansanedustajaa koskevien tietojen olemassaolosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen havainnot tietojen olemassaolosta ovat salassa pidettäviä.

17 b § (20.12.2018/123 v. 2019)

Valiokuntien järjestäytyminen

Valiokunnan tulee järjestäytyä viipymättä sen jälkeen, kun se on asetettu.

Valiokunta valitsee keskuudestaan toimikaudekseen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Vaalissa noudatetaan soveltuvin osin puhemiehen vaalista annettuja säännöksiä, jollei valiokunta yksimielisesti toisin päättä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalien tuloksesta ilmoitetaan eduskunnalle.

Valiokunnan ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle iältään vanhin jäsen. Hän johtaa puhetta, kunnes puheenjohtaja on valittu.

Jos valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat esteellisiä käsittelemään asiaa tai estyneitä osallistumaan valiokunnan kokoukseen, valitaan valiokunnalle tilapäinen puheenjohtaja. Vaali toimitetaan samalla tavoin kuin puheenjohtajan vaali.

Muiden eduskunnan toimielinten järjestäytymisessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä pykälässä säädetään.

18 § (9.5.2007/609)

Toimielinten johtosäännöt

Eduskunta hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksesta eduskunnan oikeusasiamiehen, pankkivaltuutettujen ja Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännön. Lisäksi eduskunta voi hyväksyä muita tarvittavia johtosääntöjä.

3 luku

Asiain vireilletulo valtiopäivillä

19 §

Asioiden ilmoittaminen

Puhemies ilmoittaa täysistunnossa hallituksen esityksen sekä valtioneuvoston kirjelmän, tiedonannon ja selonteon samoin kuin kertomusten antamisesta eduskunnalle sekä asetuksen tai muun alemmanasteisen säädöksen tai päätöksen ja kansalaisaloitteen toimittamisesta eduskunnan käsiteltäväksi. (7.12.2011/1272)

Puhemies ilmoittaa myös hallituksen esityksen ja eduskunta-aloitteen peruuttamisesta. Jos hallituksen esitys tai eduskunta-aloite peruutetaan, sen käsittely lopetetaan.

20 §

Eduskunta-aloitteet

Eduskunta-aloite toimitetaan keskuskansliaan. Aloite on perusteltava lyhyesti. Samaan aloitteeseen ei saa sisällyttää erilaisia asioita eikä talousarvioaloitteeseen yhtä useampaa ehdotusta määrärahaksi tai muuksi päätökseksi. (13.12.2010/71 v. 2011)

Eduskunta-aloite voidaan tehdä eduskunnan ollessa koolla. Talousarvioaloite voidaan tehdä vasta eduskunnalle annetun valtion talousarvioesityksen johdosta ja se on jätettävä viimeistään kello 12 kymmenenä päivänä siitä, kun esitys ilmoitettiin saapuneeksi. Talousarvioaloite lisätalousarvioesityksen ja talousarvioesitystä täydentävän esityksen johdosta on jätettävä viimeistään kello 12 neljäntenä päivänä siitä, kun esitys ilmoitettiin saapuneeksi. (13.2.2003/118)

Eduskunta-aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja voi kirjallisesti peruuttaa aloitteen.

21 § (13.12.2010/71 v. 2011)

Eduskunnan työtä koskevat ehdotukset

Edustajalla on oikeus tehdä ehdotus eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta, tilapäisen valiokunnan asettamisesta ja muusta eduskunnan toimivaltaan kuuluvasta asiasta, jonka vireillepanosta ei ole erikseen säädetty. Ehdotus toimitetaan keskuskansliaan. Puhemiesneuvosto voi tarvittaessa antaa lausunnon ehdotuksesta.

22 § (13.12.2010/71 v. 2011)

Välikysymys

Välikysymys jätetään keskuskansliaan. Välikysymys esitetään täysistunnossa ja lähetetään keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

Välikysymyksen vastataan puhemiehen kanssa tarkemmin sovittavana ajankohtana 15 päivän kuluessa siitä, kun kysymys on saatettu valtioneuvoston tietoon.

Valtioneuvoston tai ministerin nauttimasta luottamuksesta toimitetaan äänestys, jos välikysymyksestä käydyssä keskustelun aikana on tehty ehdotus epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle tai ministerille. Eduskunta voi päättää lähettää asian valiokuntaan, jonka tulee tehdä ehdotus eduskunnan päätökseksi.

23 § (13.12.2010/71 v. 2011)

Valtioneuvoston tiedonanto ja valtioneuvoston selonteko

Valtioneuvoston tiedonanto ja valtioneuvoston selonteko esitellään eduskunnalle, minkä jälkeen se otetaan käsiteltäväksi täysistunnossa.

Valtioneuvoston tai ministerin nauttimasta luottamuksesta toimitetaan äänestys, jos tiedonannosta käydyssä keskustelun aikana on tehty ehdotus epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle tai ministerille. Eduskunta voi päättää lähettää asian valiokuntaan, jonka tulee tehdä ehdotus eduskunnan päätökseksi.

Kun keskustelu selonteosta on päätynyt, eduskunta päättää, mihin valiokuntaan asia lähetetään sekä antaaako yksi tai useampi muu valiokunta lausuntonsa asiasta sitä valmistelevalle valiokunnalle. Valiokunnan on ehdotettava selonteon johdosta hyväksyttävän kannanoton sanamuoto. Eduskunta voi kuitenkin päättää olla lähettämättä asiaa valiokuntaan, jolloin eduskunta ei hyväksy selonteon johdosta kannanottoa.

24 §

Pääministerin ilmoitus

Pääministerin tai hänen määräämänsä ministerin ilmoitus ajankohtaisesta asiasta annetaan eduskunnalle puhemiehen kanssa sovittuna aikana. (13.12.2010/71 v. 2011)

Puhemies päättää, sallitaanko ilmoituksen johdosta keskustelua. Puhemies myöntää harkintansa mukaan puheenvuorot sen estämättä, mitä 50 §:ssä säädetään. Kun puhemies katsoo keskustelun riittävän, hän toteaa sen päättyneeksi. (17.12.2012/895)

25 § (17.12.2012/895)

Suullinen kyselytunti

Puhemiesneuvosto voi päättää, että täysistunnossa käydään keskustelu, jossa edustajat esittävät kysymyksiä ministereille (kyselytunti).

Kyselytunnilla voidaan puheenvuorojen myöntämisessä poiketa siitä, mitä 50 §:ssä säädetään. Puhemies myöntää harkintansa mukaan lyhyitä puheenvuoroja edustajille kysymyksen esittämistä ja ministereille siihen vastaamista varten. Kun puhemies katsoo keskustelun riittävän, hän toteaa sen päättyneeksi.

Puhemiesneuvosto antaa asiasta tarkempia ohjeita.

26 §

Ajankohtaiskeskustelu

Edustaja voi tehdä puhemiesneuvostolle ehdotuksen, että täysistunnossa käydään keskustelu tietystä ajankohtaisesta asiasta. (13.12.2010/71 v. 2011)

Ajankohtaiskeskustelun järjestämisestä päättää puhemiesneuvosto. Puheenvuorojen myöntämisessä voidaan poiketa siitä, mitä 50 §:ssä säädetään. Kun puhemies katsoo keskustelun riittävän, hän toteaa sen päättyneeksi. (17.12.2012/895)

Puhemiesneuvosto antaa asiasta tarkempia ohjeita.

27 §

Kirjallinen kysymys

Edustaja voi tehdä ministerin vastattavaksi kirjallisen kysymyksen tämän toimialaan kuuluvasta asiasta. Kysymys annetaan sisällöltään täsmällisenä puhemiehelle, joka toimittaa kysymyksen valtioneuvostolle. Kysymys voidaan tehdä myös valtiopäivien ollessa keskeytettynä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen annetaan 21 päivän kuluessa siitä, kun kysymys toimitettiin valtioneuvostolle. Tieto eduskunnalle saapuneista vastauksista kirjallisiin kysymyksiin merkitään täysistunnon pöytäkirjaan. (13.12.2010/71 v. 2011)

Kysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja voi kirjallisesti peruuttaa kysymyksen.

Eduskunta voi puhemiesneuvoston ehdotuksesta erityisestä syystä päättää, että kukin edustaja saa tehdä enintään tietyn määrän kirjallisia kysymyksiä valtiopäivien tai niiden osan aikana.

28 §

Eräät rikosoikeudellista vastuuta koskevat asiat

Perustuslain 115 §:ssä tarkoitetusta ministerivastuun vireillepanosta perustuslakivaliokunnassa ilmoitetaan täysistunnossa.

Perustuslain 113 §:ssä tarkoitettu tasavallan presidenttiä koskeva ilmoitus esitellään eduskunnalle ja lähetetään keskustelutta perustuslakivaliokuntaan kannanoton esittämistä varten.

29 § (21.1.2015/63) **Selvitykset sidonnaisuuksista**

Valtioneuvoston kirjelmä, joka sisältää perustuslain 63 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksen valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista, esitellään eduskunnalle. Täysistunnossa käydään asiasta keskustelu. Eduskunta ei tee päätöstä kirjelmän johdosta. Samoin menettellään silloin, kun muu kuin valtioneuvoston jäsen antaa lain nojalla eduskunnalle selvityksen sidonnaisuuksistaan. Edustajan sidonnaisuuksista annettavasta selvityksestä säädetään 76 a §:ssä.

30 § **Euroopan unionin asiat (3.12.2009/1023)**

Puhemies lähettää perustuslain 96 §:n 2 momentissa tarkoitettua valtioneuvoston kirjelmän asian laadun mukaan suureen valiokuntaan tai ulkoasiainvaliokuntaan. Puhemies määrää samalla asiasta suurelle valiokunnalle tai ulkoasiainvaliokunnalle lausunnon antavasta valiokunnasta. Suuri valiokunta tai ulkoasiainvaliokunta voi asettaa määräajan, jonka kuluessa valiokunnan lausunto tulee antaa.

Valtioneuvoston kirjelmän lähettämisestä valiokuntiin ilmoitetaan täysistunnossa.

Euroopan unionista Lissabonissa 13 päivänä joulukuuta 2007 tehdyn sopimuksen (*EU-sopimus*) mukaisesti Euroopan unionin toimielinten eduskunnalle toimittamat asiakirjat, jotka sisältävät esityksen lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, merkitään saapuneiksi suuressa valiokunnassa, joka lähettää ne asianomaisille erikoisvaliokunnille sekä myös Ahvenanmaan maakuntapäiville siinä tarkoituksessa, että ne voivat ilmaista suurelle valiokunnalle käsityksensä säädösesityksestä EU-sopimuksen 5 artiklassa määritellyn toissijaisuusperiaatteen kannalta. (3.12.2009/1023)

Eduskunta voi suuren valiokunnan ehdotuksesta päättää antaa EU-sopimukseen liitetyn, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan 6 artiklassa tarkoitettua perustellun lausunnon sekä päättää eduskunnan kannasta pöytäkirjan 8 artiklassa tarkoitettua kanteen nostamiseen. Pöytäkirjan 6 artiklan tarkoittamissa tapauksissa eduskunnan päätös sekä suuren valiokunnan mietintö toimitetaan Euroopan unionin toimielimille tiedoksi. (3.12.2009/1023)

Eurooppa-neuvoston EU-sopimuksen 48 artiklan 7 kohdan nojalla tekemän aloitteen käsittelystä on voimassa, mitä 32 §:ssä säädetään. (3.12.2009/1023)

30 a § (17.12.2012/895) **Valiokunnan saama selvitys**

Puhemiesneuvosto voi valiokunnan esityksestä päättää perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksen ottamisesta keskusteltavaksi täysistunnossa, jolloin eduskunta ei kuitenkaan tee päätöstä asiassa. Puheenvuorojen myöntämisessä voidaan poiketa siitä, mitä 50 §:ssä säädetään. Kun puhemies katsoo keskustelun riittävän, hän toteaa sen päättyneeksi.

31 § **Hallituksen esitystä täydentävä esitys**

Hallituksen esitystä täydentävä esitys lähetetään alkuperäistä esitystä valmistelevalle valiokunnalle. Valiokunnan on käsiteltävä alkuperäinen esitys ja sitä täydentävä esitys toistensa yhteydessä.

31 a § (9.5.2007/609) **Tarkastusvaliokunnan vireillepano-oikeus**

Tarkastusvaliokunnalla on oikeus omasta aloitteestaan ottaa käsiteltäväkseen perustuslain 90 §:n 1 momentin nojalla toimialaansa kuuluva asia sekä laatia siitä mietintö täysistunnolle.

31 b § (20.12.2018/123 v. 2019) **Tiedusteluvalvontavalioikunnan tehtävät ja vireillepano-oikeus**

Tiedusteluvalvontavalioikunnan tehtävänä on toimia siviili- ja sotilastiedustelutoiminnan parlamentaarisenä valvojana. Valiokunta toimii lisäksi suojelupoliisin muun toiminnan parlamentaarisenä valvojana.

Tiedusteluvalvontavalioikunnan tulee parlamentaarista valvontatehtäväänsä hoitaessaan:

- 1) valvoa tiedustelutoiminnan asianmukaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta;
- 2) seurata ja arvioida tiedustelutoiminnan painopisteitä;
- 3) seurata ja edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tiedustelutoiminnassa;
- 4) käsitellä valmistelevalle tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomukset;
- 5) käsitellä tiedustelutoiminnan valvonnasta annetun lain (121/2019) 18 §:n 2 momentin mukaiset valvontahavainnot.

Tiedusteluvalvontavalioikunnalla on oikeus omasta aloitteestaan ottaa käsiteltäväkseen toimialaansa kuuluva asia sekä laatia siitä mietintö täysistunnolle, jos valiokunta katsoo asian merkityksen sitä vaativan.

Tiedusteluvalvontavalioikunnan osallistumisesta tiedusteluvalvontavaltuutetun valintaan säädetään tiedustelutoiminnan valvonnasta annetussa laissa.

4 luku **Asiain valmistelu täysistunnolle**

32 § **Valiokuntaan lähettäminen**

Hallituksen esitykset, eduskunta-aloitteet, lepäämään hyväksytyt lakiehdotukset, vahvistamatta jääneet lait, kansalaisaloitteet, eduskunnalle annetut kertomukset, eduskunnan tarkastettaviksi saatetut asetukset ja muut alemmanasteiset säädökset ja päätökset sekä ehdotukset eduskunnan työjärjestykseksi, eduskunnan virkamiehiä koskevaksi laiksi, eduskunnan vaalisäännöksi sekä ohje- ja johtosäännöiksi, Eurooppa-neuvoston EU-sopimuksen 48 artiklan 7 kohdan nojalla tekemät aloitteet samoin kuin ne muut asiat, joista niin on erikseen säädetty, on valmistelevalle käsiteltävä valiokunnassa ennen kuin ne otetaan päätettäväksi täysistunnossa. Valiokunnan valmisteltavaksi lähetetään lisäksi ne muut asiat, joista eduskunta niin päättää. (7.12.2011/1272)

Näiden asioiden valiokuntaan lähettämistä varten käydään täysistunnossa keskustelu (*lähetekeskustelu*). Lähetekeskustelun päätyttyä eduskunta päättää puhemiesneuvoston ehdotuksesta, mihin valiokuntaan asia lähetetään. Puhemiesneuvosto voi päättää hallituksen esitystä täydentävän esityksen lähettämisestä valiokuntaan ilman lähetekeskustelua,

mistä ilmoitetaan täysistunnossa. Toimenpideoitteiden valiokuntaan lähettämistä säädetään 33 §:ssä.

Eduskunta voi samalla päättää, että yhden tai useamman muun valiokunnan on annettava lausunto asiasta sitä valmistelevalle valiokunnalle.

Ehdotus perustuslain säätämistä, muuttamista tai kumoamista lähetetään valmistelevalle käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan. Hallituksen vuosikertomus lähetetään valmistelevalle käsiteltäväksi tarkastusvaliokuntaan. Edellä 1 momentissa tarkoitettu Eurooppa-neuvoston aloite lähetetään valmistelevalle käsiteltäväksi suureen valiokuntaan tai ulkoasiainvaliokuntaan. ([16.12.2013/1022](#)).

Eduskunta voi antaa valiokunnille ohjeita asian valmistelusta.

33 § **Toimenpideoitteen valiokuntaan lähettäminen**

Puhemiesneuvosto päättää toimenpideoitteen lähettämistä valiokuntaan. Toimenpideoitteen lähettämistä valiokuntaan ilmoitetaan täysistunnossa.

Puhemiesneuvosto voi siirtää toimenpideoitteen valiokuntaan lähettämisen eduskunnan päättäväksi, jolloin täysistunnossa myös käydään asiasta lähetekeskustelu.

34 § (12.12.2005/10 v. 2006) **Käsittelyjärjestys**

Valiokunnan tulee ilman aiheetonta viivytystä käsitellä sinne lähetetyt asiat ja antaa niistä asian laadun mukaisesti mietintö täysistunnolle tai lausunto toiselle valiokunnalle.

Kiireellisesti on käsiteltävä asiat, jotka koskevat valtioneuvoston tai ministerin nauttimaan luottamusta. Valiokunnan tulee yleensä käsitellä ensin hallituksen esitykset sekä valtioneuvoston kirjelmät Euroopan unionin asioista. ([13.12.2010/71 v. 2011](#)).

Samaa asiaa koskevat hallituksen esitykset ja eduskunta-aloitteet on käsiteltävä toistensa yhteydessä ja niistä on annettava yhteinen mietintö, jolleivät erityiset syyt vaadi menettelemään toisin. Valiokunnan on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei hallituksen esityksen johdosta laadittava mietintö viivästy asioiden yhdistämisen vuoksi.

Puhemiesneuvosto voi antaa tarkempia ohjeita siitä, missä järjestyksessä asiat otetaan käsiteltäviksi valiokunnissa.

35 § **Valiokuntien kokoontuminen**

Valiokunnat kokoontuvat työtilanteen mukaan. Eduskunnan ollessa koolla valiokunnat kokoontuvat ensi sijassa muina arkipäivinä kuin maanantaina ja lauantaina. Valiokunnan puheenjohtaja kutsuu valiokunnan kokoukseen.

Valtiopäivien ollessa keskeytettynä ja eduskunnan lopetettua työskentelynsä valiokunta kokoontuu puheenjohtajan aloitteesta tai jos vähintään kolmasosa valiokunnan jäsenistä sitä pyytää puheenjohtajalta. Puheenjohtaja kutsuu valiokunnan koolle myös valtioneuvoston pyynnöstä. ([13.12.2010/71 v. 2011](#)).

Valiokunnan puheenjohtajan ollessa estynyt sovelletaan valiokunnan varapuheenjohtajaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään valiokunnan puheenjohtajasta. Jos valiokunnan jäsen on estynyt osallistumasta valiokunnan kokoukseen tai esteellinen käsittelemään asiaa, hänen sijaansa tulee varajäsen.

36 § **Läsnäolo-oikeus valiokunnan kokouksessa**

Puhemies ja varapuhemies saavat olla läsnä valiokuntien kokouksissa. Tiedusteluvalvontavalio­kunnan kokouksissa puhemies ja varapuhemies saavat kuitenkin olla läsnä vain, jos valiokunta niin erikseen päättää. ([20.12.2018/123 v. 2019](#)).

Kaikilla edustajilla on oikeus olla läsnä suuren valiokunnan kokouksessa käsiteltäessä lainsäädäntö­asiaa. Ahvenanmaan vaalipiiristä valittu edustaja saa kuitenkin aina olla läsnä suuren valiokunnan kokouksessa.

37 § **Asiantuntijoiden kuuleminen**

Valiokunta voi kuulla asiantuntijoita.

Käsiteltäessä kansalaisaloitetta valiokunnan on varattava aloitteen tekijöiden edustajille tilaisuus tulla kuulluiksi. Käsiteltäessä sellaista lakiehdotusta tai muuta asiaa, joka koskee erityisesti saamelaisia, valiokunnan on varattava saamelaisten edustajille tilaisuus tulla kuulluiksi, jollei erityisestä syystä muuta johdu. ([7.12.2011/1272](#)).

38 § **Lausunto toiselta valiokunnalta**

Valiokunta voi pyytää valmistelevalle käsiteltävästä asiasta ja perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksestä lausunnon toiselta valiokunnalta. Lisäksi suuri valiokunta ja ulkoasiainvaliokunta voivat pyytää toiselta valiokunnalta lausunnon perustuslain 96 ja 97 §:ssä tarkoitettua ehdotuksesta tai selvityksestä. ([13.2.2003/118](#)).

Jos valiokunnassa valmistelevalle käsiteltävän lakiehdotuksen tai muun asian perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimuksiin on epäselvyyttä, valiokunnan tulee pyytää asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta.

Valiokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon valtion talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

39 § (12.12.2005/10 v. 2006) **Valiokunnan päätöksenteko**

Saatu­aan asian ratkaisemiseksi tarvittavan selvityksen valiokunta käy valmistavan keskustelun, jossa valiokunnan jäsenillä on tilaisuus lausua käsityksensä asiasta kaikin osin ja jonka perusteella valiokunnan sihteeri laatii mietintö- tai lausuntoluonnoksen. Luonnoksen pohjalta käydään yleiskeskustelu sekä toimitetaan asian yksityiskohtainen käsittely, jossa päätetään valiokunnan ehdotuksista samoin kuin mietinnön tai lausunnon perusteluista.

Valiokunta voi päättää yksimielisesti pitää yksityiskohtaista käsittelyä asian ratkaisevana käsiteltynä. Muussa tapauksessa asia otetaan erilliseen ratkaisevaan käsittelyyn, jossa käsittelyn pohjana on valiokunnan hyväksymä mietintö tai lausunto. Tällöin valiokunnan jäsenille varataan tilaisuus käydä yleiskeskustelu ja suoritetaan yksityiskohtainen käsittely.

Hylkäysehdo­tus ratkaistaan asian sisältöä koskevien ehdotusten jälkeen.

Asia pannaan kannatetusta ehdotuksesta kerran pöydälle johonkin seuraavaan valiokunnan kokoukseen. Tämän jälkeen asia pannaan pöydälle, jos valiokunta niin päättää. (13.12.2010/71 v. 2011)

Valiokunta voi valita keskuudestaan edustajan esittelemään puheenjohtajan sijasta täysistunnossa mietinnön tai lausunnon taikka suuressa valiokunnassa sille annetun lausunnon.

40 § Äänestäminen valiokunnassa (12.12.2005/10 v. 2006)

Valiokunta päättää kulloinkin käytettävästä äänestystavasta. Avoin äänestys nimenhuudon mukaan on kuitenkin toimitettava, milloin puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai valiokunnan jäsen sitä vaatii.

Äänen mennessä tasan ratkaisee arpa. Jos kuitenkin perustuslakivaliokunta äänestää 28 §:ssä tarkoitettussa asiassa ja äänet menevät tasan, tulee valiokunnan päätökseksi lievempi kanta.

41 § Valiokunnan jaosto

Valiokunta voi asettaa keskuudestaan jaoston valmistelemaan käsiteltävänä olevaa asiaa ja laatimaan siitä mietintö- tai lausuntoluonnoksen.

Asian käsittelystä jaostossa on soveltuvin osin voimassa, mitä asian käsittelystä valiokunnassa säädetään.

42 § (12.12.2005/10 v. 2006) Valiokunnan mietintö ja lausunto

Valiokunnan on laadittava mietintönsä ja lausuntonsa lyhyesti. Valiokunnan ehdotukset on tehtävä pöytäkirjan muodossa. Samoin on meneteltävä vastalauseissa ja eriävässä mielipiteessä, jollei niissä rajoituta ainoastaan eriävän käsityksen ilmaisemiseen.

Mietintöön ja lausuntoon merkitään asian ratkaisevaan käsittelyyn osallistuneet jäsenet. Jos jäsen osallistui ainoastaan osittain tähän käsittelyyn, on se ilmaistava.

Mietinnön vastalause ja lausunnon eriävä mielipide on toimitettava valiokunnan määräämässä ajassa valiokunnan sihteerille. Vastalauseen ja eriävän mielipiteen tulee vastata sen allekirjoittajien asian ratkaisevassa käsittelyssä edustamaa kantaa. (13.12.2010/71 v. 2011)

Mietinnön ja lausunnon sekä niihin liittyvät vastalauseet ja eriävät mielipiteet tarkistaa valiokunnan sihteeri, jollei valiokunta toisin päättää.

43 § (12.12.2005/10 v. 2006) Valiokunnan pöytäkirjat

Valiokunnan kokouksesta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään läsnä olleet jäsenet ja kuullut asiantuntijat sekä tehdyt ehdotukset ja päätökset äänestyksineen. Pöytäkirjan varmentaa valiokunnan sihteeri allekirjoituksellaan.

Valiokunnan pöytäkirjat ja muut asiakirjat arkistoidaan puhemiesneuvoston erikseen vahvistamien ohjeiden mukaisesti.

43 a § (12.12.2005/10 v. 2006) Valiokunnan asiakirjojen julkisuus

Valiokunnan pöytäkirjat tallennetaan yleisön saataville tietoverkkoon. Asian käsittelyasiakirjat tulevat julkisiksi, kun asia on valiokunnassa loppuun käsitelty. Eduskuntaryhmällä, joka ei ole edustettuna valiokunnassa tai sen jaostossa, on kuitenkin oikeus saada jäljennös vielä keskeneräisen asian käsittelyasiakirjoista, jos ne eivät ole salaisia.

Valiokunnan asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi merkittävää vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai pääoma- ja rahoitusmarkkinoille taikka vaarantaisi kansallista turvallisuutta. Salassa pidettäviä ovat myös asiakirjat, jotka sisältävät tietoja liike- tai ammattisalaisuudesta taikka henkilön terveydentilasta tai hänen taloudellisesta asemastaan, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi merkittävää haittaa tai vahinkoa, jollei huomattava yhteiskunnallinen tarve vaadi niiden julkisuutta. Valiokunta voi muusta vastaavasta välttämättömästä syystä päättää, että jokin asiakirja on salassa pidettävä. (20.12.2018/123 v. 2019)

Salassa pidettäviä ovat lisäksi sellaiset asiakirjat, jotka kuuluvat valiokunnan perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla päättämän vaitelaisuuden piiriin. Valtioneuvoston vaitelaisuuspyyntöä valiokunnan käsiteltävänä olevassa Suomen kansainvälisiä suhteita koskevassa tai Euroopan unionin asiassa noudatetaan, kunnes asianomainen valiokunta on tehnyt päätöksen pyynnön johdosta.

Valiokunnan asiakirjojen salassapitoajasta on soveltuvin osin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 31 §:ssä säädetään, jollei valiokunta päättää lyhyemmästä ajasta.

Puhemiesneuvosto voi antaa tarkempia ohjeita valiokunnan asiakirjojen julkisuudesta.

43 b § (20.12.2018/123 v. 2019) Salassapitovelvollisuus tiedusteluvalvontavalioikunnan toiminnassa

Sen lisäksi, mitä 43 a §:ssä säädetään, tiedusteluvalvontavalioikunnan pöytäkirjan liitteet ja valiokunnan muut 31 b §:ssä säädettyä tehtävää koskevat asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei aiheuta merkittävää vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai vaaranna kansallista turvallisuutta. Asiakirjan julkisuudesta päättää valiokunta. Tiedon julkisesta asiakirjasta voi antaa myös valiokunnan sihteeri.

43 c § (20.12.2018/123 v. 2019) Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto

Valiokunnan jäsen tai virkamies ei saa paljastaa asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, taikka seikkaa, josta valiokunta on tehnyt perustuslain 50 §:n 3 momentin mukaisen vaitiolopäätöksen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö ei saa käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.

Rangaistus salassapitorikoksesta ja salassapitorikkomuksesta säädetään rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 ja 2 §:ssä.

44 § (15.10.2020/708) Suuri valiokunta

Jollei suuren valiokunnan työjärjestyksestä muuta johdu, noudatetaan asioiden käsittelyssä suuressa valiokunnassa soveltuvin osin, mitä 34, 35, 37, 39–43 ja 43 a §:ssä sekä 8 a luvussa valiokunnan etäkokouksesta säädetään.

44 § on P:llä [708/2020](#) väliaikaisesti muutetussa muodossaan voimassa 1.11.2020–30.9.2021. Aiempi sanamuoto kuuluu:

44 § (12.12.2005/10 v. 2006)
Suuri valiokunta

Jollei suuren valiokunnan työjärjestyksestä muuta johdu, noudatetaan asioiden käsittelyssä suuressa valiokunnassa soveltuvin osin, mitä 34, 35, 37, 39–43 ja 43 a §:ssä säädetään.

5 luku
Asiain käsittely täysistunnossa

45 §
Täysistunnot

Täysistuntoja pidetään eduskunnan työtilanteen mukaan. Puhemies kutsuu täysistunnot koolle noudattaen mahdollisuuksien mukaan puhemiesneuvoston hyväksymää täysistuntosuunnitelmaa. Täysistunnot pidetään ensi sijassa muina arkipäivinä kuin maanantaina ja lauantaina.

46 §
Täysistunnon päiväjärjestys

Täysistunnon päiväjärjestys sisältää luettelon istunnossa esille tulevista asioista sekä niiden käsittelyvaiheesta ja niihin liittyvistä asiakirjoista.

Puhemies päättää täysistunnon päiväjärjestyksestä. Otettaessa asioita päiväjärjestykseen tulee ottaa huomioon eduskunnan aikaisemmat päätökset sekä puhemiesneuvoston hyväksymät täysistuntosuunnitelmat.

Puhemies voi muuttaa ilmoitettua päiväjärjestystä ja keskeyttää asian käsittelyn.

47 §
Ilmoittautuminen täysistuntoon

Täysistunnon alkaessa toimitetaan nimenhuuto. Samana päivänä myöhemmin pidettävässä täysistunnossa voidaan puhemiehen harkinnan mukaan jättää nimenhuuto toimittamatta, jolloin läsnä oleviksi katsotaan edellisessä täysistunnossa läsnä olleet edustajat.

Edustaja, joka saapuu täysistuntoon 15 minuutin kuluessa nimenhuudosta, katsotaan nimenhuudossa läsnä olevaksi. Tätä myöhemmin täysistuntoon saapuva edustaja merkitään läsnä olevaksi siitä alkaen, kun hän ilmoittautuu puhemiehelle.

3 momentti on kumottu P:llä [17.12.2012/895](#).

48 § (13.2.2007/219)
Poissaolotiedon kirjaaminen

Tieto poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän sekä sairauden ja äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan vuoksi merkitään täysistunnon pöytäkirjaan.

Puhemiesneuvosto antaa ohjeita eduskuntatyöhön liittyviksi luettavista tehtävistä sekä läsnäolojen ja poissaolojen kirjaamisesta.

49 §
Täysistunnon johtaminen

Puhemies johtaa täysistuntoa ja ylläpitää siinä järjestystä sekä tekee päätös- ja äänestys ehdotukset. Puhemies saa ehdottaa vain sellaista, mikä on tarpeen perustuslain, eduskunnan työjärjestyksen tai eduskunnan päätösten panemiseksi täytäntöön.

Puhemies valvoo, että kukin puhuja pysyy käsiteltävässä asiassa. Jos puhuja poikkeaa asiasta, puhemiehen tulee muistuttaa häntä asiassa pysymisen vaatimuksesta. Jollei puhuja noudata muistutusta, puhemies voi kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

50 §
Puheenvuorot

Täysistunnossa edustajat saavat puheenvuoron ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ennen muita puheenvuoron pyytäjiä annetaan esittelypuheenvuoro valiokunnan edustajalle ja lähetekeskustelussa olevan eduskunta-aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle taikka kertomuksen antaneen eduskunnan valitseman toimielimen puheenjohtajalle, jos tämä on eduskunnan jäsen, tai toimielimen valitsemalle esittelijälle, joka on kansanedustaja.

Puhemies voi myöntää esittelypuheenvuoron myös lausunnon antaneen valiokunnan edustajalle ja erityisestä syystä myös vastalauseen ensimmäiselle allekirjoittajalle muiden esittelypuheenvuorojen jälkeen. Välikysymyksen annettun vastauksen jälkeen myönnetään ensimmäinen puheenvuoro välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

(12.12.2005/10 v. 2006)

Puhemies voi harkintansa mukaan antaa ministerille, valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle puheenvuoron ennen muita puheenvuoron pyytäjiä.

Puhemiesneuvosto voi etukäteen varata osan jostakin keskustelusta puheenvuoroille, jotka saavat kestää enintään puhemiesneuvoston määräämän ajan.

Puheenvuorojen myöntämisestä ajankohtaiskeskusteluissa ja kyselytunneilla sekä keskusteltaessa pääministerin ilmoituksesta ja valiokunnan saamasta selvityksestä säädetään 24–26 ja 30 a §:ssä. *(17.12.2012/895)*

Puhemiesneuvosto antaa tarkempia ohjeita puheenvuorojen pyytämisestä ja pitämisestä.

51 §
Ryhmäpuheenvuorot

Valtion talousarviota, valtioneuvoston tiedonantoa ja selontekoa sekä välikysymystä käsiteltäessä käytetään ryhmäpuheenvuorot, jollei puhemiesneuvosto toisin päättä.

Puhemiesneuvosto voi päättää, että ryhmäpuheenvuorot käytetään myös muuta merkitykseltään huomattavaa asiaa käsiteltäessä. Ryhmäpuheenvuoroja myönnettäessä noudatetaan kuitenkin, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Ryhmäpuheenvuorot pidetään eduskunnassa vaalikauden alkaessa järjestäytyneiden eduskuntaryhmien koon mukaisessa järjestyksessä suurimmasta pienimpään. Yhtä suurien ryhmien järjestys ratkaistaan puhemiesneuvostossa arpomalla. Puhemiesneuvosto voi muuttaa ryhmäpuheenvuorojärjestystä, jos vaalikauden aikana on muodostunut vähintään kolmen edustajan eduskuntaryhmä tai jos järjestyksen tarkistamiseen on muu painava syy.

Puhemiesneuvosto voi päättää, että ryhmäpuheenvuorojen jälkeen käytetään muitakin ennen istuntoa varattuja puheenvuoroja 2 momentin mukaisessa järjestyksessä.

Puhemiesneuvosto päättää, missä keskustelun vaiheessa 2 momentin mukaiseen järjestykseen sisällytettävien eduskuntaryhmien edustajat voivat käyttää puhevuoronsa.

Puhemiesneuvosto voi antaa 1-4 momentin soveltamisesta tarkempia ohjeita.

52 §

Vastauspuheenvuorot

Puhemies voi 50 ja 51 §:n estämättä antaa harkintansa mukaan ja määräämässään järjestyksessä tilaisuuden vastata lyhyesti puheenvuoroon. (17.12.2012/895)

Puhemiesneuvosto antaa tarkempia ohjeita vastauspuheenvuoroista.

53 § (17.12.2012/895)

Lakiehdotuksen käsittely

Asia, joka sisältää lakiehdotuksen, otetaan täysistunnossa valiokunnan mietinnön pohjalta kahteen käsittelyyn.

Ensimmäisessä käsittelyssä esitellään valiokunnan mietintö ja käydään asiasta yleiskeskustelu. Sen jälkeen päätetään yksityiskohtaisessa käsittelyssä lakiehdotuksen sisällöstä. Lakiehdotuksen sisältö voidaan yksityiskohtaisessa käsittelyssä todeta ilman pykäläkohtaista käsittelyä hyväksytyksi mietinnön mukaisena niiltä osin kuin asian asiakirjoissa ei ole mietinnöstä poikkeavia säännösehdotuksia eikä tällaisia ehdotuksia myöskään ole tehty 58 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Ensimmäisessä käsittelyssä ei saa tehdä ehdotusta lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Jos lakiehdotuksen sisältö hyväksytään mietinnön mukaisena, asian ensimmäinen käsittely todetaan päättyneeksi. Muussa tapauksessa asia lähetetään eduskunnan päätöksen mukaisena suureen valiokuntaan. Suuri valiokunta voi yhtyä eduskunnan päätökseen tai ehdottaa siihen muutoksia, eduskunta päättää niiden hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Tämän jälkeen asian ensimmäinen käsittely todetaan päättyneeksi.

Toisessa käsittelyssä, joka pidetään aikaisintaan kolmantena päivänä ensimmäisen käsittelyn päättymisestä, eduskunta päättää lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä sekä mahdollisista eduskunnan lausumista.

Ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi on, jos sitä ei ole tehty valiokunnan mietinnössä, tehtävä asian toisessa käsittelyssä ennen kuin keskustelu on päättynyt.

Ensimmäisen käsittelyn aikana eduskunta voi lähettää asian sitä valmistelevalle valiokunnalle tai muuhun erikoisvaliokuntaan sekä yleiskeskustelun kuluessa suureen valiokuntaan. Käsittelyä jatketaan valmistuneen uuden mietinnön pohjalta.

54 §

Lepäämään hyväksytyn lakiehdotuksen ja vahvistamatta jääneen lain käsittely

Lepäämään hyväksytty lakiehdotus ja vahvistamatta jäänyt laki käsitellään täysistunnossa yhden käsittelyn aikana. Käsittelyn aluksi esitellään valiokunnan mietintö ja käydään asiasta keskustelu. Sen jälkeen päätetään lakiehdotuksen tai lain hyväksymisestä asiasisällöltään muuttamattomana tai hylkäämisestä.

55 §

Ainoa käsittely

Muut kuin 53 ja 54 §:ssä tarkoitetut täysistunnon päiväjärjestyksen asiat, joista eduskunnan tulee päättää ja joista ei erikseen toisin säädetä, otetaan täysistunnossa ainoaan käsittelyyn. (17.12.2012/895)

Valtion talousarvioesityksen käsittelystä säädetään lisäksi 59 §:ssä.

56 §

Kansainvälisen veloitteen tai sen irtisanomisen hyväksyminen

Kansainvälisen veloitteen tai sen irtisanomisen hyväksymistä tarkoittava asia otetaan valiokunnan mietinnön pohjalta täysistunnossa ainoaan käsittelyyn.

Jos valiokunnan mietintöön sisältyy ehdotus sekä kansainvälisestä veloitteesta että sen voimaansaattamislaista, esitellään veloitetta koskeva ehdotus ainoaan käsittelyyn samalla kun lakiehdotus esitellään toiseen käsittelyyn. Eduskunta päättää ensin veloitetta koskevasta ehdotuksesta.

57 § (13.12.2010/71 v. 2011)

Pöydällepano

Asia jää lähetekeskustelussa pöydälle johonkin lähinnä seuraavista täysistunnoista, jos joku edustaja sitä pyytää. Tämän jälkeen asiaa ei enää lähetekeskustelussa voida panna pöydälle.

Valiokunnan mietintö esitellään ensin pöydälle pantavaksi istuntoon, joka pidetään aikaisintaan seuraavana päivänä. Erityisestä syystä eduskunta voi kuitenkin päättää panna asian pöydälle jo samana päivänä pidettävään istuntoon.

Ensimmäisessä käsittelyssä sekä 54 ja 55 §:ssä tarkoitetussa käsittelyssä asia pannaan tämän jälkeen kannatetusta ehdotuksesta kerran pöydälle. Muutoin asia pannaan pöydälle, jos eduskunta niin päättää.

Valtioneuvoston tiedonantoa ja selontekoa sekä välikysymystä ei keskustelun niistä alettua voida panna pöydälle. Säännökset asian pöydällepanosta eivät koske pääministerin ilmoitusta eivätkä ajankohtaiskeskustelua.

58 §

Muutosehdotusten tekeminen

Edustajan täysistunnossa tekemä ehdotus, jota ei ole asiakirjoissa, on annettava kirjallisena puhemiehelle, jos puhemies sitä vaatii.

Lainsäädäntöasian ensimmäisessä käsittelyssä tehtävä muutosehdotus, jota ei ole asiakirjoissa, on mikäli mahdollista toimitettava ilman perusteluja viimeistään kaksi tuntia ennen täysistuntoa keskustuskansliaan. Ehdotus toimitetaan edustajille ennen kuin asiasta päätetään. Puhemies voi erityisestä syystä esitellä äänestettäväksi myöhemminkin tehdyin ehdotuksen. (13.12.2010/71 v. 2011)

Lainsäädäntöasian toisessa käsittelyssä sekä 54 ja 55 §:ssä tarkoitetussa käsittelyssä tehtävään ehdotukseen, joka koskee muuta kuin hylkäämistä, sovelletaan 2 momentin säännöksiä.

Muutosehdotusten tekemisestä valtion talousarvioesityksen käsittelyssä säädetään 59 §:n 2 momentissa.

59 §

Talousarvioesityksen käsittely

Valtion talousarvioesitys otetaan täysistunnossa valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta ainoaan käsittelyyn eduskunnan hyväksymän menettelytavan mukaisesti. Talousarvioehdotuksen pääluokka tai osasto taikka niiden luku todetaan hyväksytyksi mietinnön mukaisena, jollei muutosehdotuksia siihen ole tehty sen mukaan kuin jäljempänä tässä pykälässä säädetään. ([17.12.2012/895](#))

Muutosehdotus valtiovarainvaliokunnan mietintöön on toimitettava eduskunnan päättämänä aikana keskuskansliaan siinäkin tapauksessa, että se on asiakirjoissa. Myöhemmin tehtyä muutosehdotusta ei käsitellä, ellei puhemies erityisestä syystä pidä sitä tarpeellisena. ([13.12.2010/71 v. 2011](#))

Ehdotus uuden ja hallituksen esityksen sisältymättömän määrärahan tai muun päätöksen hyväksymisestä talousarvioon otetaan talousarviosta päätettäessä huomioon vain, jos se on pantu vireille talousarvioaloitteella. ([13.12.2010/71 v. 2011](#))

Jos eduskunta ei ole muuttamattomana hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan mietintöä, asia palautuu valtiovarainvaliokuntaan. Valiokunta voi yhtyä eduskunnan päätökseen tai ehdottaa siihen muutoksia. Jos valiokunta ehdottaa muutoksia, eduskunta päättää niiden hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Jos valtion talousarvion julkaiseminen viivästyy yli varainhoitovuoden vaihteen, valtiovarainvaliokunnan tulee ehdottaa eduskunnalle, miten hallituksen esitystä valtion talousarvioksi noudatetaan väliaikaisesti talousarviona. Valiokunnan ehdotus käsitellään soveltuvin osin samassa järjestyksessä kuin talousarvioehdotus.

Lisätalousarvioesityksen käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä talousarvioesityksen käsittelystä säädetään.

60 §

Päätös- ja äänestusehdotukset

Kun keskustelu käsiteltävästä asiasta on päättynyt, puhemies esittää selonteon tehdyistä ehdotuksista. Jos puhemiehen selontekoa vastaan tehdään muistutus, jonka puhemies havaitsee oikeaksi, hänen on oikaistava selonteko. Jos muistutus puhemiehen mielestä ei anna aihetta selonteon muuttamiseen, eduskunta päättää selonteosta. ([17.12.2012/895](#))

Selonteon jälkeen puhemies tekee ehdotuksen, missä järjestyksessä ehdotuksista äänestetään. Jos puhemiehen äänestysjärjestysehdotusta vaaditaan muutettavaksi, mutta vaatimus puhemiehen mielestä ei ole aiheellinen, eduskunta päättää äänestysjärjestyksestä.

Äänestysjärjestyksen tultua hyväksytyksi puhemies tekee sellaisen äänestysesityksen, että vastaus *jaa* tai *ei* ilmaisee eduskunnan päätöksen. Jos on useampia päätösehdotuksia, asetetaan yksi vastaesitykseksi toista vastaan, kunnes kaikista siten on äänestetty.

Äänestettäväksi ei oteta edustajan tekemää ehdotusta, jota ei ole kannatettu.

Muuta keskustelua ei tässä pykälässä tarkoitetuista asioista sallita. Äänestystä siitä, onko äänestys suoritettava, ei myöskään sallita.

61 §

Äänestystapa

Äänestys toimitetaan koneäänestyksenä, seisomaan nousten tai avoimena lippuäänestyksenä taikka 8 a luvussa tarkoitettuna etä-äänestyksenä. Puhemies ilmoittaa äänestystavan. Keskustelua äänestystavasta ei sallita ([15.10.2020/708](#))

1 momentti on P:llä [708/2020](#) väliaikaisesti muutetussa muodossaan voimassa 1.11.2020–30.9.2021. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Äänestys toimitetaan koneäänestyksenä, seisomaan nousten tai avoimena lippuäänestyksenä. Puhemies ilmoittaa äänestystavan. Keskustelua äänestystavasta ei sallita.

Koneäänestys toimitetaan, riippumatta siitä, onko jo äänestetty seisomaan nousten, jos puhemies katsoo sen aiheelliseksi tai jos seisomaan nousten tapahtunut äänestys puhemiehen mielestä ei ole antanut selvää vastausta taikka jos joku edustaja sitä pyytää.

Avoin lippuäänestys toimitetaan, jos koneäänestystä ei teknisistä syistä voida toimittaa tai jos koneäänestys puhemiehen mielestä ei ole antanut luotettavaa vastausta taikka jos äännet ovat menneet tasan. Jos äännet kuitenkin ovat menneet tasan sellaisessa äänestyksessä, joka ei koske eduskunnan lopullista päätöstä kyseisessä käsittelyvaiheessa, uusitaan koneäänestys, ja lippuäänestys toimitetaan vasta, jos äännet uudessakin koneäänestyksessä ovat menneet tasan.

Vaaleissa noudatettavasta äänestysmenettelystä säädetään tarkemmin eduskunnan vaalisäännössä.

62 §

Avoin lippuäänestys

Avoin lippuäänestys toimitetaan nimenhuudon mukaan käyttämällä erivärisiä lippuja. Lipuissa tulee olla painettuna edustajan nimi sekä sana *jaa*, *ei* tai *tyhjä*. Muunlainen äänestyslippu on hylättävä. Edustajien tulee tuoda äänestyslippunsa uurnaansa siinä järjestyksessä kuin heidän nimensä on huudettu. Äänestysliput luetaan julki ja lasketaan.

63 §

Äänestyksen tulos

Puhemies toteaa äänestyksen tuloksen.

Tulokset kaikista äänestyksistä säilytetään ja julkaistaan. ([17.12.2012/895](#))

Keskustelua asiasta ei sallita. ([17.12.2012/895](#))

64 §

Valiokunnan mietinnön perustelut

Valiokunnan mietinnön perustelut katsotaan hyväksytyiksi, jollei eduskunta toisin päättää.

65 §

Pääministerin valinta

Tasavallan presidentin eduskunnalle antama tieto pääministeriehdokkaasta esitellään eduskunnalle ja asia pannaan pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Pääministeriehdokkaan hyväksymisestä toimitetaan koneäänestys tai avoin lippuäänestys. Puhemies ilmoittaa äänestystavan.

Perustuslain 61 §:n 3 momentissa tarkoitettu pääministerin vaali toimitetaan nimenhuudon mukaan käyttämällä äänestyslippuja, joissa saa olla painettuna ainoastaan edustajan nimi. Edustajan tulee kirjoittaa äänestyslippuun sen henkilön nimi, jota hän äänestää, niin selvästi ilmaistuna, ettei epätietoisuutta tarkoitettua henkilöstä voi syntyä, tai jättää äänestyslippunsa tyhjäksi. Muunlainen äänestyslippu on hylättävä. Äänestysliput luetaan julki ja lasketaan.

Pöytäkirjaan merkitään, miten kukin on äänestänyt.

Tässä pykälässä tarkoitettu asiasta ei sallita keskustelua.

66 §

Järjestyksen ylläpito täysistunnossa

Suosion tai paheksumisen osoituksia ei eduskunnan täysistunnossa sallita.

Eduskunnan yleisöparvella täysistuntoa seuraavien tulee noudattaa kansliatoimikunnan antamia määräyksiä ja muita järjestyksen ylläpitämiseksi annettuja ohjeita. Järjestyksen palauttamiseksi puhemies voi määrätä parvet tyhjennettäviksi.

67 §

Suljettu istunto

Jos puhemies katsoo, että jotakin asiaa ei sen laadun vuoksi voida käsitellä julkisessa istunnossa, tai jos 25 kansanedustajaa ehdottaa jonkin asian käsittelemistä suljetussa istunnossa, puhemies tyhjennättää yleisöparvet ja ehdottaa, että eduskunta perustuslain 50 §:n 1 momentin nojalla päättää, onko asia käsiteltävä suljetussa istunnossa.

Eduskunta päättää suljetun istunnon pöytäkirjan ja istunnossa käsiteltyjen asiakirjojen julkisuudesta ja salassapidosta.

6 luku

Valtiopäiväasiakirjat

68 §

Eduskunnan vastaukset ja kirjelmät

Eduskunnan päätös hallituksen esityksen johdosta ilmoitetaan eduskunnan vastauksessa valtioneuvostolle. Eduskunnan kirjelmällä saatetaan kuitenkin tiedoksi eduskunnan hyväksymä valtion talousarvio sekä eduskunnan muu päätös ja eduskunnan ilmoitus.

Vaalikauden viimeisiltä valtiopäiviltä laaditaan luettelo niistä hallituksen esityksistä, asetuksista ja muista alemmanasteisista säädöksistä ja päätöksistä sekä kertomuksista, joita ei ole ehditty käsitellä loppuun ja jotka siten ovat rauenneet. Luetteloon otetuista rauenneista asioista ilmoitetaan eduskunnan kirjelmällä valtioneuvostolle tai kertomuksen antajalle, jos kertomus on muun viranomaisen kuin hallituksen antama.

Puhemies ja eduskunnan pääsihteeri allekirjoittavat eduskunnan vastaukset ja kirjelmät.

Puhemiesneuvosto päättää tarvittaessa eduskunnan vastauksen tai kirjelmän sanamuodon tarkistamisesta.

69 § (17.12.2012/895)

Täysistunnon pöytäkirja

Täysistunnosta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään tiedot asioiden käsittelystä ja täysistunnossa käydyt keskustelut. Tiedot täysistunnossa tehdyistä päätöksistä julkaistaan viipymättä tietoverkossa.

Pöytäkirjaan merkittävä puhe annetaan puhujan tarkastettavaksi. Puheen asiasisältöön ei saa tehdä muutoksia.

Jos edustaja ei ole yhtynyt täysistunnon päätökseen, hänellä on oikeus ilmoittaa eriyvä mielipiteensä pöytäkirjaan.

Pöytäkirjan allekirjoittaa eduskunnan pääsihteeri. Pöytäkirja tallennetaan viipymättä yleisön saataville tietoverkkoon.

70 §

Täysistunnon päätöspöytäkirja

Täysistunnosta laaditaan viipymättä päätöspöytäkirja, johon merkitään tiedot tehdyistä päätöksistä.

Pätöspöytäkirja on julkinen, kun eduskunnan pääsihteeri on sen allekirjoittanut.

71 § (13.12.2010/71 v. 2011)

Valtiopäiväasiakirjojen julkaiseminen

Valtiopäiväasiakirjat tallennetaan yleisön saataville tietoverkkoon. Valtiopäiväasiakirjoista julkaistaan eduskunnan täysistuntojen pöytäkirjat ja niiden ruotsinkieliset lyhennelmät, hallituksen esitykset ja kirjelmät niiden peruuttamisesta, valtioneuvoston kirjelmät eduskunnalle, eduskunnan tarkastettaviksi saatetut asetukset ja muut alemmanasteiset säädökset ja päätökset, kansalaisaloitteet, kertomukset, valtioneuvoston tiedonannot ja selonteot, luettelo lepäämään hyväksytyistä lakiehdotuksista, valiokuntien mietinnöt ja lausunnot, eduskunnan vastaukset ja kirjelmät, eduskunta-aloitteet, välikysymykset sekä kirjalliset kysymykset vastauksineen. (7.12.2011/1272)

Edellä 1 momentissa mainittuja asiakirjoja voidaan lisäksi julkaista painetussa muodossa tai muuna tallenteena.

Puhemiesneuvosto antaa valtiopäiväasiakirjojen julkaisemisesta tarkempia ohjeita.

7 luku

Eduskunnan hallinto

72 §

Kansliatoimikunta

Eduskunnan hallintoa varten on kansliatoimikunta. Siihen kuuluvat puhemies ja varapuhemiehet sekä neljä eduskunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joille eduskunta valitsee vähintään neljä ja enintään niin monta varajäsentä kuin eduskunnassa on vaalikauden alkaessa järjestäytyneitä eduskuntaryhmiä ja sellaisia vaalikauden aikana muodostuneita eduskuntaryhmiä, joissa on vähintään kolme edustajaa. (17.4.2018/267)

Kansliatoimikunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Kansliatoimikunta voi ratkaista asian myös neljäjäsenisenä, jos jäsenet ovat päätöksestä yksimielisiä.

Kansliatoimikunnassa ovat esittelijöinä eduskunnan pääsihteeri ja eduskunnan hallintojohtaja sekä muut kansliatoimikunnan esittelijöikseen määräämät eduskunnan kanslian virkamiehet.

Kansliatoimikunta voi tarvittaessa kokoontua myös valtiopäivien ollessa keskeytettyinä ja eduskunnan lopetettua istuntonsa.

Jollei kansliatoimikunnan toimialaan kuuluvaa asiaa sen kiireellisuuden vuoksi ehditä esitellä kansliatoimikunnalle, puhemies ratkaisee asian väliaikaisesti kansliatoimikunnan esittelijänä toimivan virkamiehen esittelystä. Väliaikainen päätös esitellään kansliatoimikunnan hyväksyttäväksi niin pian kuin mahdollista.

73 §

Kansliatoimikunnan tehtävät

Kansliatoimikunnan tehtävänä on:

- 1) johtaa, valvoa ja kehittää eduskunnan hallintoa ja taloudenhoitoa sekä käsitellä niitä koskevia suunnitelmia ja kehittämisehdotuksia;
- 2) tehdä ehdotuksia eduskunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 3) päättää, siltä osin kuin erikseen säädetään, eduskunnan kanslian virkaan ja määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisestä sekä virkamiehen irtisanomisesta ja virkasuhteen purkamisesta;
- 4) päättää, siltä osin kuin erikseen säädetään, eduskunnan kanslian virkamiehen virkavapaudesta sekä viranhoidosta sen aikana;
- 5) antaa asianomaisia valiokuntia kuultuaan määräykset valiokuntien sihteereiksi;
- 6) ratkaista eduskunnan hallintoa ja taloudenhoitoa koskevat muut asiat, joita ei ole osoitettu eduskunnan puhemies tai eduskunnan kanslian virkamiehen ratkaistaviksi;
- 7) tehdä aloite eduskunnan tilisäännön säätämisestä;
- 8) päättää arkistotoimen johtosäännöstä; sekä
- 9) päättää niistä muista asioista, jotka laissa, tässä työjärjestyksessä taikka ohje- tai johtosäännössä säädetään sen päätettäväksi.

74 §

Eduskunnan kanslia

Eduskunnan kanslian tehtävänä on luoda eduskunnalle edellytykset hoitaa sille valtioelimenä kuuluvat tehtävät.

Eduskunnan kanslia toimii kansliatoimikunnan valvonnassa.

75 §

Eduskunnan pääsihteeri

Eduskunnan sihteerinä ja eduskunnan kanslian päällikkönä toimii eduskunnan pääsihteeri, jonka eduskunta valitsee.

Jos pääsihteerin virka on avoinna tai pääsihteeri on estynyt hoitamasta tehtäväänsä, eduskunnan apulaispääsihteeri hoitaa pääsihteerin tehtäviä. Jos myös apulaispääsihteeri on estynyt hoitamasta tehtävää, puhemies kutsuu sopivaksi katsomansa henkilön hoitamaan pääsihteerin tehtäviä.

8 luku

Erinäisiä säännöksiä

76 §

Eduskuntatyössä käytettävät kielet

Suomenkielinen teksti on eduskunnassa käsittelyn pohjana; ruotsinkielinen teksti laaditaan eduskunnan kansliassa.

Eduskunnan käsittelyyn toimitettu kansalaisaloite käännetään eduskunnan kansliassa suomen tai ruotsin kielelle. ([7.12.2011/1272](#))

Kansliatoimikunnan ehdotukset täysistunnolle käännetään ruotsin kielelle.

Puhemies selonteko tehdyistä ehdotuksista sekä perustuslain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus esitetään suomeksi ja ruotsiksi. Puhemies muutenkin ilmoitukset esitetään myös ruotsiksi, jos hän katsoo sen tarpeelliseksi. Täysistunnossa pidetyn ruotsinkielisen puheenvuoron sisällöstä esitetään lyhennelmä suomeksi.

Suomenkielisten puheenvuorojen sisältö sekä puhemies ehdotukset äänestysjärjestykseksi ja ainoastaan suomeksi esittämät ilmoitukset tulkataan ruotsinkielisille edustajille yksityisesti, jos he sitä haluavat.

Valiokunta päättää valiokunnan kokouksissa tarvittavasta tulkauksesta. Valiokunnan jäsenelle tulkataan kokouksen kulku kuitenkin yksityisesti hänen sitä halutessaan.

76 a § (21.1.2015/63)

Edustajan sidonnaisuudet

Edustajan on kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hänen kansanedustajan valtakirjansa on tullut tarkastetuksi, annettava eduskunnalle selvitys niistä edustajantoimeen kuulumattomista tehtävistään, elinkeinotoiminnastaan, omistuksistaan yrityksissä sekä muusta merkittävästä varallisuudesta, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen toimintaansa edustajana. Vaalikauden aikana sidonnaisuuksissa tapahtuneet olennaiset muutokset ilmoitetaan kahden kuukauden kuluessa muutoksesta.

Edustajan on annettava eduskunnalle selvitys myös sellaisista edustajantoimeen kuulumattomista tehtävistä ja elinkeinotoiminnasta saamista tuloista, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen toimintaansa edustajana. Tulot ilmoitetaan kalenterivuositain tulojen kertymistä seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Selvitys toimitetaan keskuskansliaan. Jos edustaja kehotuksesta huolimatta laiminlyö selvityksen antamisen, puhemies ilmoittaa tästä täysistunnossa.

76 b § (21.1.2015/63)

Sidonnaisuusrekisteri

Keskuskanslia pitää rekisteriä, johon talletetaan edustajien antamat tiedot sidonnaisuuksistaan. Tiedot ovat julkisia, ja ne tallennetaan yleisön saataville tietoverkkoon. Tiedot poistetaan rekisteristä ja yleisestä tietoverkosta edustajan toimen päätyttyä.

77 §

Edustajantoimen hoitamisen keskeytyminen

Euroopan parlamentin jäseneksi valitun edustajan tulee ilmoittaa puhemieselle, hoitaako hän edustajantointaan vai toimiiko hän jäsenenä Euroopan parlamentissa. Euroopan parlamentin vaalien jälkeen ilmoitus on tehtävä ennen parlamentin ensimmäistä täysistuntoa. Eduskuntavaalien jälkeen ilmoitus on tehtävä viimeistään kello 12 kolmantena

päivänä siitä, kun hänen kansanedustajan valtakirjansa on tullut tarkastetuksi. Jos hän toimii jäsenenä Euroopan parlamentissa, hänen edustajantoimensa hoitaminen keskeytyy silloin, kun hänen varaedustajansa valtakirja on tarkastettu.

78 § Vaalipiirilautakunnalle ilmoittaminen

Jos edustaja kuolee tai hänen edustajantoimensa lakkaa, eduskunnan pääsihteerin tulee viipymättä ilmoittaa tästä asianomaiselle vaalipiirilautakunnalle.

Jos edustaja toimii jäsenenä Euroopan parlamentissa, eduskunnan pääsihteerin tulee viipymättä ilmoittaa tästä asianomaiselle vaalipiirilautakunnalle.

79 § Määräaikaisten laskeminen eduskuntatyössä

Jos säädetty määräpäivä tai säädetyn määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto taikka lauantai, pidetään seuraavaa arkipäivää määräpäivänä tai määräajan viimeisenä päivänä.

Määräaika valtiopäivillä suoritettavaa toimenpidettä varten ei kulu valtiopäivien ollessa keskeytettyinä. Määräajasta jäljellä oleva aika alkaa kuluu siitä päivästä, jona eduskunta jälleen kokoontuu.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta määräaikaan, jonka kuluessa vastataan kirjalliseen kysymykseen.

80 § (13.12.2010/71 v. 2011) Ilmoitukset täysistunnoista ja valiokuntien kokouksista

Täysistunnosta ja sen päiväjärjestyksestä ilmoitetaan niin hyvissä ajoin ennen täysistuntoa kuin mahdollista. Puhemiesneuvosto päättää ilmoittamistavasta.

Kutsusta valiokunnan kokoukseen ilmoitetaan hyvissä ajoin ennen kokousta.

8 a luku (15.10.2020/708) Etätyö poikkeuksellisissa oloissa 80 a § (15.10.2020/708) Päätös luvun säännösten soveltamisesta

Jos vaikutuksiltaan erityisen vakavan, hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin johdosta eduskunnan toimintakyvyn turvaamiseksi on välttämätöntä, voi eduskunta puhemiesneuvoston ehdotuksesta, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, ja hankittuaan asiasta perustuslakivaliokunnan kannanoton päättää kerrallaan enintään kolmen kuukauden ajanjaksosta, jonka aikana eduskuntatyöhön sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

P:llä [708/2020](#) lisätty 80 a § on väliaikaisesti voimassa 1.11.2020–30.9.2021.

80 b § (15.10.2020/708) Valiokunnan etäkokous

Valiokunta voi päättää, että valiokunnan kokoukseen voi osallistua tai olla kokouksessa läsnä puhemiesneuvoston hyväksymiä tietoteknisiä välineitä ja yhteyksiä käyttämällä (*valiokunnan etäkokous*). Valiokunnan puheenjohtaja voi kuitenkin päättää valiokunnan etäkokouksesta etäkokouksien pitämistä koskevan päätöksen tekemistä varten.

Valiokunnan etäkokouksen edellytyksenä on, että kokoukseen osallistumaan ja kokouksessa läsnä olemaan oikeutetut ovat tietoturvallisessa yhteydessä (*etäyhteys*) keskenään.

Valiokunnan etäkokouksen järjestelyillä on huolehdittava, että valiokunnan keskustelut etäkokouksessa voidaan käydä luottamuksellisesti ja että ulkopuoliset eivät saa tietoa valiokunnan etäkokouksessa käsittelemistä asioista tai asiakirjoista ennen niiden julkiseksi tuloa. Etäyhteydellä etäkokoukseen osallistuvan on huolehdittava, että hänen kanssaan samassa tilassa ei ole kokouksen aikana läsnä ulkopuolisia.

Valiokunnan etäkokouksessa ei saa käsitellä salassa pidettäviä asiakirjoja eikä vaiteliaisuuden alaisia asioita.

Vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta säädetään 43 c §:ssä.

P:llä [708/2020](#) lisätty 80 b § on väliaikaisesti voimassa 1.11.2020–30.9.2021.

80 c § (15.10.2020/708) Etä-äänestys täysistunnossa

Äänestys täysistunnossa voidaan toimittaa jokaisen kansanedustajan käytettävissä olevalla puhemiesneuvoston hyväksymällä tietoturvallisella tietoteknisellä järjestelmällä (*etä-äänestys*). Vaalia ei toimiteta etä-äänestyksenä.

Puhemies ilmoittaa etä-äänestyksestä hyvissä ajoin ennen sen toimittamista. Kansanedustajan on ilmoitettava etä-äänestykseen ennalta puhemiehen asettamassa määräajassa. Kansanedustaja antaa äänensä etä-äänestysjärjestelmässä siihen luotettavasti tunnistautuneena.

Puhemies päättää äänestyksen toimittamisesta etä-äänestyksenä sekä äänestyksen alkamisesta ja päättymisestä.

Jos äänestys ei puhemiehen mielestä ole antanut luotettavaa vastausta tai äännet ovat menneet tasan, voi puhemies uudistaa äänestyksen.

Puhemiesneuvosto antaa tarkemmat ohjeet etä-äänestyksen toimittamisesta.

P:llä [708/2020](#) lisätty 80 c § on väliaikaisesti voimassa 1.11.2020–30.9.2021.

P:llä [708/2020](#) lisätty 8 a luku on väliaikaisesti voimassa 1.11.2020–30.9.2021.

9 luku Voimaantulo 81 § Voimaantulo

Tämä työjärjestys tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000.

Tällä työjärjestyksellä kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1927 hyväksytty eduskunnan työjärjestys siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

PNE 1/1999, PeVM 9/1999, SuVM 2/1999, EK 27/1999

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:

13.2.2003/118:

Tämä työjärjestyksen muutos tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2003.

PNE 2/2002, PeVM 11/2002, EK 40/2002

12.12.2005/10 v. 2006:

Tämä eduskunnan työjärjestyksen muutos tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2006.

PNE 2/2005, PeVM 8/2005, EK 34/2005

8.12.2006/1190:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 22 päivänä maaliskuuta 2007.

PNE 1/2006, PeVM 11/2006, EK 43/2006

13.2.2007/219:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 22 päivänä maaliskuuta 2007.

PNE 4/2006, PeVM 12/2006, EK 52/2006

9.5.2007/609:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2007.

Valtiontilintarkastajilla ei ole velvollisuutta antaa eduskunnalle tämän eduskunnan päätöksen voimaan tullessa voimassa olleen 12 §:n mukaista kertomusta vuodelta 2007.

HE 71/2006, PNE 2/2006, PeVM 10/2006, EV 202/2006, LJL 2/2007, PeVM 1/2007, EK 9/2007

3.12.2009/1023:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 15 päivänä joulukuuta 2009.

13.12.2010/71 v. 2011:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2011.

PNE 2/2010, PeVM 7/2010, EK 34/2010

7.12.2011/1272:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012.

PNE 1/2011, PeVM 7/2011, EK 23/2011

17.12.2012/895:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

PNE 1/2012, PeVM 7/2012, EK 37/2012

16.12.2013/1022:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

PNE 1/2013, PeVM 5/2013, EK 31/2013

21.1.2015/63:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 22 päivänä huhtikuuta 2015.

Mitä 76 a §:n 2 momentissa säädetään, ei sovelleta ennen tämän päätöksen voimaantuloa kertyneisiin tuloihin.

PNE 1/2014, PeVM 7/2014, EK 49/2014

17.4.2018/267:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2018.

PNE 2/2018, PeVM 1/2018, EK 7/2018

20.12.2018/123 v. 2019:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2019.

PNE 1/2018, PeVM 10/2018, EK 33/2018

16.12.2019/1547:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

PNE 1/2019 vp, PeVM 4/2019 vp, EK 29/2019 vp

24.3.2020/150:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2020.

PNE 1/2020 vp, PeVM 1/2020 vp, EK 9/2020 vp

15.10.2020/708:

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2020 ja on voimassa 30 päivään syyskuuta 2021.

PNE 3/2020 vp, PeVM 23/2020 vp, EK 41/2020 vp

[Finlex](#) > [Lainsäädäntö](#) > [Ajantasainen lainsäädäntö](#) > [Vuosi 2000](#) > 17.12.1999/40 v. 2000

Finlex® on oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton Internet-palvelu.
Finlexin sisällön tuottaa ja sitä ylläpitää Edita Publishing Oy. Oikeusministeriö tai Edita eivät vastaa tietokantojen sisällössä mahdollisesti esiintyvistä virheistä, niiden käytöstä käyttäjälle aiheutuvista välittömistä tai välillisistä vahingoista tai Internet-tietoverkossa esiintyvistä käyttökatkoista tai muista häiriöistä.